

توصیف وضع موجود

میزان شرکت اولیا در جلسات مدرسه کم بود و تعامل یاد شده با مدرسه خیلی کم رنگ می نمود. خانواده ها پیگیر وضعیت درسی و انضباطی فرزندان شان نبودند. آن ها میان زنگ های کلاسی به مدرسه می آمدند و بی مراجعه به دفتر و بدون اطلاع مدیر یک راسه به سر کلاس فرزندان شان می رفتند و خودشان با دانش آموزان خاطی برخورد می کردند. اولیا قصور و کوتاهی را از طرف دانش آموزان دیگر و مسئولان مدرسه می دیدند و برای هر مشکل کوچکی به مدرسه مراجعه می کردند و وقت مدیر و معلمان را می گرفتند.

گردآوری اطلاعات

مصاحبه

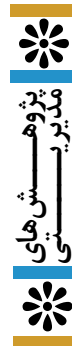
ضعف مدارس (مدیران و معلمان) در برقراری تعامل با اولیا و اطلاع رسانی صحیح و به موقع، نبود تبلیغات برای آگاه سازی و جلب توجه خانواده ها به مشارکت، ناآگاهی اولیا از لزوم شرکت در جلسات و برقراری ارتباط با مسئولان مدرسه در میان عموم و توجیه نشدن آنان در این باره، ناآگاهی از وضعیت درسی و انضباطی فرزندان در مدرسه و اهمیت ندادن بعضی اولیا به وضع درسی و انضباطی فرزندان خود، جذاب و مورد علاقه نبودن موضوعات طرح شده در جلسات، بی سوادی عده ای از اولیا که انگیزه حضور آنان در

شواهد (۱)

نام پایه	تعداد کل دانش آموزان هر پایه	میزان شرکت اولیا در جلسات برگزار شده		
		مهر	اوایل آذر	اواخر دی
اول	۲۵	۱۱	۸	۵
دوم	۲۰	۵	۴	۴
سوم	۱۹	۸	۷	۴
چهارم	۱۹	۱۰	۷	۵
پنجم	۲۲	۶	۵	۵
جمع	۱۰۵	۴۰	۳۱	۲۳

اشاره

خانه و مدرسه دو نهاد اصلی تعلیم و تربیت در هر جامعه ای محسوب می شوند. تعامل خانه و مدرسه به قصد ایجاد هماهنگی در فعالیت های تربیتی این دو نهاد شکل می گیرد و کارایی و تأثیر مثبت، پویایی و تعادل آن به این تعامل بستگی دارد. مفهوم پیوند نیز دقیقاً با این تعامل پویا آشکار می شود. پیوند به تعاملی گفته می شود که در آن طرفین به رشد و اثربخشی یکدیگر کمک کنند. پس هر نوع تعاملی پیوند نیست بلکه تعامل اثربخش پیوند نامیده می شود. با توجه به اهمیت تعامل خانه و مدرسه برای ارتقای اهداف آموزش و پرورش، بهبود و تغییر وضعیت موجود به وضعیت مطلوب من به عنوان مدیر مدرسه تصمیم گرفتم این تعامل مؤثر را با کمیت و کیفیت بهتری برقرار کنم تا هم خودم بتوانم با بازدهی بیشتری کارهای مدرسه را مدیریت کنم و هم از لحاظ تربیتی و آموزشی پیشرفت بیشتری در وضعیت دانش آموزان خود به وجود آورم.

برقراری پیوند میان

فاطمه جعفرآبادی، دبیراز کمیجان

مدرسه و جویا شدن از وضعیت درسی فرزندان خود را از بین برده بود، همچنین اهمیت ندادن عده‌ای از مدیران مدرسه به کیفیت برگزاری جلسات و طرح مطالبی از قبیل درخواست کمک‌های مالی طی این جلسات از دیگر علل عدم حضور اولیا در جلسات بود.

جست‌وجو در کتب و مقالات

الف) عوامل مربوط به مدرسه: نگاه سنتی مدیر به اداره مدرسه، آشنا نبودن مربیان با مزایای مشارکت اولیا، احساس ناتوانی در هدایت اولیا به سمت فعالیت‌های آموزشی و پرورشی، ترس از مداخله بی‌جای اولیا در امور مدرسه، نگاه منفی مدیر به حضور اولیا در مدرسه، نگاه سنتی انجمن اولیا و مربیان به مدرسه، بی‌انگیزی مدیر در جلب مشارکت اولیا.

ب) عوامل مربوط به اولیا: ناآگاهی از مزایای مشارکت، ترس از درخواست کمک مالی از طرف مدرسه، ترس از موضع‌گیری خشونت‌آمیز مسئولان مدرسه در صورت اظهار عقاید و نظریات آموزشی و پرورشی، نداشتن فرصت مشارکت، نداشتن آگاهی از چگونگی مشارکت و احساس بی‌توجهی مسئولان مدرسه نسبت به عقاید و نظریات آن‌ها.

پرسش از مدیران پیشین آموزشگاه و مدیران باتجربه در پست مدیریت.

انتخاب راه‌حل

۱. **راه‌حل‌های مربوط به مدرسه:** تشکیل جلسات عمومی انجمن اولیا و مربیان و شرکت دادن مردم در این جلسات، دعوت از کارشناسان مربوطه برای توجیه شرکت‌کنندگان در جلسات و آموزش نحوه برقراری ارتباط درست با مدرسه، ترغیب خانواده‌ها به شرکت مستمر در کلاس‌های آموزش خانواده، دعوت از اولیا برای حضور مکرر در مدرسه و پیگیری وضعیت تحصیلی فرزندان خود، برپایی نمایشگاهی از حاصل کار دانش‌آموزان و معلمان، تجلیل از افراد خیر و معرفی آنان به مردم، حضور همه‌جانبه اولیا و مربیان در تصمیم‌گیری‌های آموزشی و اداره مدرسه، قردادانی از فعالیت‌ها و همکاری‌های اولیا در مدرسه، ایجاد فضای لازم برای رشد و شکوفایی استعدادها دانش‌آموزان، استفاده مناسب از توانایی‌های تخصصی و مهارتی اولیا، برگزاری جلسات مشترک اولیا و مربیان به‌طور مستمر، کیفیت‌بخشی به آموزش در مدرسه، ارائه گزارش فعالیت‌های مدارس دیگر به اولیا که موجب همکاری بیشتر آن‌ها خواهد شد. به علاوه، در جلسات

انجمن نباید در مورد مسائل مالی به‌طور مستقیم با اولیا برخورد شود بلکه باید به یکی از آن‌ها گزارش داد و او به‌راحتی خواهد توانست دیگران را با خود همراه کند.

۲. **راه‌حل‌های مربوط به جامعه:** پخش برنامه‌های مناسب و گسترش تبلیغات از طریق رسانه‌های ارتباط‌جمعی - به‌ویژه تلویزیون - برای تبیین مزایای مشارکت اولیا در امور مدرسه و تشویق مردم به مطالعه مجلات علمی و تربیتی؛ لازم است مدیران مدارس نسبت به نقش مشارکت اولیای دانش‌آموزان در پیشبرد اهداف واحدهای آموزشی توجیه شوند تا خود امر مشارکت اولیا را تسهیل کنند. اولیای دانش‌آموزان و مردم از اهمیت مشارکت و نقش آن در پیشبرد آموزش و پرورش آگاهی لازم را ندارند. ضرورت دارد وزارت آموزش و پرورش با همکاری رسانه‌های گروهی به‌ویژه صداوسیما برنامه‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت در این زمینه تدارک ببینند.

راه‌حل‌های مربوط به جامعه نیاز به سرمایه‌گذاری کلان در سطح جامعه دارد که از عهده یک مدیر مدرسه خارج است و مسئولان باید برای جفافاند فرهنگ مشارکت اولیا و مدرسه برنامه‌ریزی کنند ولی راه‌حل‌های مربوط به مدرسه در حیطه فعالیت‌های او می‌گنجد. از این‌رو من تصمیم گرفتم تا جایی که ممکن است این راه‌حل‌ها را در مدرسه و در تعامل با اولیای دانش‌آموزان پیاده کنم.

اعتیاربخشی به راه‌حل

به منظور ارزیابی راه‌حل‌ها با کارشناس محترم انجمن اولیا و مربیان آموزش و پرورش منطقه صحبت کردم. او نیز ضمن تأیید این راه‌حل‌ها سفارش کرد که راه‌حل‌ها و اهدافی را که برای برقراری ارتباط خوب و مؤثر دارم، با معلمان مدرسه نیز در میان بگذارم. همچنین متذکر شد که ممکن است راه‌حل‌ها در مراحل اولیه بازدهی چشمگیری نداشته باشد؛ زیرا زمان می‌برد تا اولیا به اوضاع جدید مدرسه عادت کنند.

به‌کار گرفتن راه‌حل

۱. تشکیل جلسه‌ای توجیهی و دعوت از تمامی اولیا و متذکر شدن فواید و ضرورت برقراری ارتباط با مدرسه و نحوه برقراری ارتباط صحیح و همچنین در میان گذاشتن انتظارات و قوانین با اولیا؛ ۲. جلسه با معلمان: برخورد مناسب با اولیا، رعایت قوانین وضع شده از طرف آنان، آگاه کردن والدین از وضع دانش‌آموزان، استفاده از روش‌های نوین تدریس توجه

■ «بله» یا «خیر»

راهنمایی برای تصمیم‌گیری بهتر

نویسنده: اسپنسر جانسون

مترجم: پروین قائمی

ناشر: معیار علم (۶۶۴۹۵۷۹۷-۰۲۱)

محل نشر: تهران، ۱۳۸۸

هنگامی که با بصیرتی درونی به زندگی خود نگاه می‌کنیم، اغلب متوجه اشتباهاتی که مرتکب شده‌ایم، می‌شویم. این اشتباهات ناشی از توهمی است که در لحظه تصمیم‌گیری دچار آن می‌شویم و تصمیم‌های درست ما، بر اساس واقعیت‌هایی است که در آن لحظه، به درستی تشخیص می‌دهیم.

این کتاب سعی دارد قدرت تشخیص صحیح و به‌موقع «بله» گفتن به چیزهایی که به صلاح ما هستند و «نه» گفتن به چیزهایی که به ضرر ما هستند را در ما بالا ببرد.

■ فرایند مدیریت در مدرسه

(مدرسه چگونه اداره می‌شود)

نویسنده: فریبا امین منصور

ناشر: اعتدال (۶۶۱۲۸۸۳-۰۲۵)

محل نشر: قم، ۱۳۹۰

اداره کردن هر مجموعه‌ای چه کوچک و بزرگ مثلاً یک مدرسه بدون علم و تجربه و هنر نوعی ساده‌اندیشی است. بهبود و بازسازی سازمان، فرآیندی است که از طریق آن دانش و عملکردهای علم رفتاری برای کمک به اثربخشی بیشتر مورد استفاده قرار می‌گیرند. این هدف در این کتاب به تناسب موضوعات و مطالب پرداخته شده است.

این کتاب در ۶ فصل سعی کرده است الگوی مناسب برای مدیریت مدرسه ارائه نماید.

به تفاوت‌های فردی و...، ۳. دانش‌آموزان: مطلع کردن دانش‌آموزان از قوانین و انتظارات، ۴. جلسه با انجمن اولیا و مربیان، ۵. برقراری ارتباط مؤثر مدیر با اولیا و رعایت یک سلسله اصول.

■ نتیجه‌گیری

والدین به تدریج از اهمیت و روش درست برقراری ارتباط مطلع می‌شوند. آن‌ها به سراغ کلاس‌های درس نمی‌رفتند، بیشتر در زنگ‌های تفریح به مدرسه مراجعه می‌کردند، اکثر اوقات در جلسات شرکت فعالی داشتند، جویای وضعیت درسی و تربیتی فرزندان خود و همچنین مشکلات مدرسه بودند، با معلمان و مدیر مدرسه تعامل داشتند و مسائل و مشکلات را به اطلاع آن‌ها می‌رساندند، مشکلات میان دانش‌آموزان را به خانواده‌ها نمی‌کشاندند و با حضور در مدرسه و با همراهی مدیر آن‌ها را حل می‌کردند، با مشکلات مدرسه با انعطاف بیشتری برخورد می‌کردند، با مدرسه همکاری داشتند و وضعیت درسی و اخلاقی فرزندان خود را جویا می‌شدند.

■ پیشنهادها

در شهرهای کوچک و روستاها دلیل عمده کم‌رنگ بودن پیوند اولیا با مدارس بی‌اطلاعی آن‌ها از اهمیت و نقش این تعاملات است که با برنامه‌ریزی درست و اجرای مستمر یک سلسله راهکارها توسط مدیران مدارس چنین مشکلاتی تا حدودی رفع خواهند شد. پس، مدیران محترم باید در ایجاد و تقویت چنین روابطی کوشا باشند و از مزایای آن بهره‌مند شوند. متأسفانه هم اکنون بسیاری از جلسات انجمن اولیا و مربیان اغلب جنبه تشریفاتی دارند و به جای بحث و تصمیم‌گیری درباره مسائل تربیتی و آموزشی و کارهایی که به بالندگی و رشد کودکان منجر می‌شود، تنها به مباحث مربوط به رفع مشکلات جاری مدرسه، تعمیرات و در نهایت جمع‌آوری پول از والدین دانش‌آموزان می‌پردازند.

منابع

۱. احسانی، محمد، خانواده و مدرسه، فارس، نشر رشد، ۱۳۸۹.
۲. توانا، فاطمه، انجمن اولیا و مربیان و اهدافی که فراموش شده است، خراسان، زرین، ۱۳۸۵.
۳. حاجتی، سیدرضا، نقش مدیران در پیوند خانواده و مدرسه، کرمان، نشر ادیب، ۱۳۸۶.
۴. سیف ستا، بتول، ارتقای مشارکت اولیا در اداره امور مدارس، تهران، آفتاب، ۱۳۸۷.
۵. مرادی، نرگس و قهرمانی، محمد، بررسی میزان تأثیر آموزش خانواده بر افزایش آگاهی‌های تربیتی همسران شاهد استان تهران، ۱۳۸۹.
۶. موانع مشارکت اولیا در امور مدارس، «مجله پیوند»، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۷.
۷. میرکمالی، سیدمحمد، روابط انسانی در آموزشگاه، تهران، بسطرون، ۱۳۷۹.